

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Možnosti rozvoje venkovských oblastí v rámci programu
LEADER**

Bc. Nela Kalábová

© 2015 ČZU v Praze

Možnosti rozvoje venkovských oblastí v rámci programu LEADER

Possibilities of development of rural areas under the LEADER

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá charakteristikou programu Leader a porovnává možnosti rozvoje v území místní akční skupiny Region HANÁ a OZ pro rozvoj mikroregionu „Požitavie – Širočina“ (dále MAS „Požitavie – Širočina“) v rámci metody Leader. V teoretické části práce jsou popsány základní pojmy týkající se venkova, možnosti financování venkova na evropské i národní úrovni. Je vysvětlena metoda Leader, pomocí níž se realizují projekty na venkově v České i Slovenské republice. Cílem práce je porovnat dvě místní akční skupiny ze dvou zemí – České a Slovenské republiky. Místní akční skupiny budou hodnoceny na základě provedené analýzy, konkrétně analýzy projektů a financování. Poté bude provedena syntéza dat a následná komparace. V práci jsou také zmíněny dotační možnosti v plánovacím období 2014 – 2020, které prozatím však nejsou příliš jasné.

Klíčová slova:

Venkov, rozvoj venkova, region, místní akční skupina, LEADER, strategie rozvoje strukturální fondy, financování.

1 Úvod

V úvodu diplomové práce s názvem „Možnosti rozvoje venkovských oblastí v rámci programu LEADER“ je nastíněno, proč je důležité věnovat pozornost rozvoji venkova, kdo jsou hlavní aktéři a k čemu slouží program Leader. V úvodu diplomové práce jsou zmíněny metody, které vedou k dosažení cíle. Cílem práce je porovnat dvě místní akční skupiny: Region HANÁ a občanské sdružení pro rozvoj mikroregionu „Požitavie – Širočina“ a nalezení dalších možností rozvoje území.

Komparace MAS má mezinárodní charakter. V práci jsou porovnány dvě MAS z České a Slovenské republiky, které spolupracují již několik let. Spojují je zejména projekty spolupráce osy IV. Leader. Domnívám se, že je zajímavé srovnávat Program rozvoje venkova a metodu Leader mezinárodně, zejména v rámci České a Slovenské republiky.

2 Cíl práce, metodika a literární rešerše

Cílem práce je porovnání metody Leader ve dvou zemích obecně, poté konkrétně v rámci území místních akčních skupin Region HANÁ a občanského sdružení pro rozvoj mikroregionu Požitavie – Širočina. V práci je provedena metoda analýzy, syntézy a následná komparace, na jejímž základě je možné doporučit možnosti dalšího rozvoje místních akčních skupin. Možnosti rozvoje jsou stanoveny v souladu s operačními programy v novém plánovacím období 2014 – 2020.

Dílčím cílem v práci bylo představit MAS Region HANÁ Požitavie – Širočina a podat ucelený přehled o IV. ose Leader Programu rozvoje venkova.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Část teoretická postupně přechází na část praktickou. Pro praktickou část této diplomové práce je důležité charakterizovat pojmy týkající se rozvoje venkova či programu Leader. Zdrojem pro tuto část práce byly tištěné materiály a internetové, aktuální dokumenty.

V práci byly použity metody analýzy, syntézy a komparace. Tak, aby mohl být zjištěn přínos programu Leader do území MAS. V závěru práce byly nastíněny možnosti dalšího rozvoje MAS v souladu s novým plánovacím obdobím 2014 – 2020.

3 Možnosti rozvoje venkovských oblastí v rámci programu Leader

Protože venkov v České i Slovenské republice tvoří 90 % území, je velice vhodné se o tuto problematiku zajímat. K rozvoji venkova přispívají fondy Evropské unie, zejména Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. V České i Slovenské republice, ostatně tak, jako v dalších státech EU, je podporován venkov metodou Leader. Jedná se o IV. osu Programu rozvoje venkova České i Slovenské republiky.

Leader je program, který je realizován prostřednictvím místních akčních skupin (MAS). Místní akční skupina funguje právě na principech Leader. Jedná se o místní organizaci zřízenou za účelem podpory všestranného a udržitelného rozvoje území. MAS jsou zastoupeny místními aktéry, kteří realizují projekty a naplňují tak Strategické plány MAS, které mají jako hlavní cíl podporu rozvoje území. Program Leader je metodou, jejímž hlavním smyslem je realizovat rozvoj venkova tzv. „ze spodu“, kdy myšlenky na zvýšení atraktivity území vycházejí přímo od obyvatel MAS.

Program Leader byl v České i Slovenské republice realizován v letech 2007 – 2013. Na Slovensku se však implementace programu Leader začala plně realizovat až od roku 2009. Míra plnění přerozdělení finančních prostředků dostupná k 31. 12. 2013 z programu Leader je v České republice 70 %, na Slovensku 47 %. Očekává se však téměř plné vyčerpání finančních prostředků z Osy IV. Leader.

V práci byly dále charakterizovány obě MAS z různých pohledů. Obě MAS fungují na stejných principech. MAS Region HANÁ i MAS Požitavie – Širočina se relativně brzy začaly zajímat o rozvoj svého území. Realizují také další aktivity mimo program Leader. Mají podobné organizační uspořádání i právní zastřešení.

Z pohledu rozvoje území je nejdůležitějším finančním zdrojem pro obě MAS program Leader. Z analýzy je zřejmé, že MAS Požitavie – Širočina získala více finančních prostředků na menší území než Region HANÁ. Rozvoj území v MAS je hodnocen dle počtu obyvatel, kdy celková alokace finančních prostředků je přepočítána na počet obyvatel v území. Tím je snadno zjištěn dopad programu Leader na obyvatele a vyčíslen finanční přínos této metody na rozvoj území.

Cílem práce bylo zjistit jaké má venkov možnosti rozvoje. V diplomové práci byly možnosti rozvoje stanoveny v souladu s operačními programy pro období 2014 – 2020. Potencionální možností pro obě MAS je navázání spolupráce v oblasti školství i individuální podpora škol a školských zařízení v území. Operační program Věda, výzkum a vzdělávání či Integrovaný regionální operační program skýtá mnoho možností pro realizaci projektů

v oblasti školství, do kterých se může zapojit i MAS. Další možnosti rozvoje území MAS vidím v realizaci projektů z komunitárních programů v rámci spolupráce s jinými zeměmi.

4 Závěr

V závěru práce je zhodnoceno dosažení cíle, který byl na začátku stanoven s použitím metod. V závěru je dále místním akčním skupinám doporučeno, jaké principy dodržovat, tak aby bylo území dále rozvíjeno.

Seznam použitých zdrojů:

Tištěné dokumenty

- 1) BARÁKOVÁ, B. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku*. Liberec: Technická univerzita, 1. vydání, 2010, 162 s. ISBN: 978-80-7372-657-7.
- 2)
- 3) FAJMON, H. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, 187 s. ISBN: 9788073252151.
- 4) HRABÁNKOVÁ, M. a kol. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně – ekonomická potenciál regionu*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011, 111 s. ISBN: 9788072047529.
- 5) HRADISKÁ, A. a kol. *Cesta k trvalej udržateľnosti rozvoja vidieka vede cez správne informácie, plánovanie a riadenie*. Levoča: CPK Levoča, 2011, 54 s.
- 6) Integrovaná stratégia rozvoja území mikroregionu Požítavie – Širočina, 2007, 128 s.
- 7) MAJEROVÁ, V. a kol. *Český venkov 2007. Studie Jihočeského a Ústeckého kraje*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008, 246 s. ISBN: 9788021317680
- 8) NUNVÁŘOVÁ, S. *Rozvoj venkova*. Brno: Ekonomicko – správní fakulta, Masarykova univerzita, 1. vydání, 2007, 211 s. ISBN: 9788021043145.
- 9) PĚLUCHA, M. a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007 – 2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s. 1. vydání, 2006, 162 s. ISBN: 8086684423
- 10) Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013, 223 s.
- 11) Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, Bratislava: Ministerstvo pôdohospodarstva SR, 2007, 230 s.
- 12) Příloha č. 4A k ISRU MAS Požítavie – Širočina
- 13) Spolek pro obnovu venkova České republiky, z. s. a Národní síť místních akčních skupin ČR, z. s. *Analýza bílých míst pokrytí místními akčními skupinami ve venkovských oblastech*. 2. vydání, 2012, 43 s.
- 14) Strategický plán Leader MAS Region HANÁ, 2010, 63 S
- 15) Stanovy Regionu HANÁ
- 16) Stanovy OZ pre rozvoj mikroregionu Požítavie – Širočina.

- 17) Sumárny prehľad projektov opatrenia PRV SR k 31. 12. 2013
- 18) TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy Evropského venkova*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 208 s. ISBN: 9788073574956.
- 19) Výročná zpráva o implementaci Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 za rok 2013, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013, 208 s.
- 20) Výročná zpráva o pokroku k PRV SR 2007 – 2013 za rok 2013, Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2013, 184 s.
- 21) Wade, F., Rinne, P. *Průvodce programem Leader, vycházející ze zkušeností z Finska, Irsko a České republiky*. Brno: Ústav územního rozvoje ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, 2011, 136 s. ISBN: 9788087318201
- 22) Zpravodaj venkova 3/2015, měsíčník Spolku pro obnovu venkova ČR a Národní sítě místních akčních skupin ČR, 2015, 35 s.

Internetové zdroje

- 23) *Leader budoucnost venkova* [online], 32 s. (PDF). [cit. 2015-10-1]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/37121/_02_Brozura_LEADER_budoucnost_venkova_2009.pdf>.
- 24) *Místní akční skupiny – o nás* [online], 2015 [cit. 2015-15-1]. Dostupné z WWW: <<http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>>.
- 25) *Skúsenosti z činnosti MAS v programovacom období 2007 – 2013 a budúcnosť CLLD a LEADER* [online], 34 s. (PDF). [cit. 2015-18-2]. Dostupné z WWW: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2013/06/W4_Komunitn%C4%9B-veden%C3%BD-m%C3%ADstn%C3%AD-rozvoj_Sk%C3%BAsenosti-LEADER-Ondracka.pdf>.
- 26) *Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2014 /návrh/* [online], 8 s. (PDF). [cit. 2017-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.mvlstefanek.sk/novinky/prv_12.pdf>.
- 27) *Dobíhající a ukončení dotace* [online], [cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/sapard/>>.
- 28) *MAS Požitavie – Širočina* [online], [cit. 2015-02-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.leadernsk.sk/sk/mas/mas-pozitavie-sirocina/>>.
- 29) *OSA IV. LEADER* [online], [cit. 2015-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=47&sID=43&navID2=286>>.